

Т.В. Литньова

кандидат педагогічних наук,

старший викладач

Житомирський державний університет

імені Івана Франка

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПОНЯТЬ "КОМПЕТЕНТНІСТЬ" ТА "КОМПЕТЕНЦІЇ" НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ

Інтеграція України в європейський і світовий освітній простір викликала необхідність переглянути традиційні підходи до змісту іншомовної освіти. Сьогодні в країні широко апробується система європейських вимог до вивчення іноземних мов. З'являється нова освітня позиція: на місце стандартів у форматі "знання, уміння, навички" виходять поняття "компетентність", "компетенції" і "компетентнісний підхід". Відбувається запровадження компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов, зумовленого зміною освітніх парадигм: знаннєвої на компетентнісну.

Важливим моментом у викладанні іноземних мов є правильне володіння професійною термінологією, адже деякі науковці не розмежовують поняття "компетентність" і "компетенції", тобто розглядають їх як синоніми або наповнюють подібним змістом. Ми схильні поділяти думки вчених, які вважають поняття "компетенція" дещо вузьким, похідним від поняття "компетентність" (Н. М. Бібік, О. Є. Мисечко, О. В. Овчарук, О. І. Пометун).

У цьому зв'язку цінними виступають здійснені на основі аналізу автентичних словників зауваження О. Є. Мисечко щодо інтерпретації англійських термінів "communicative competence" (комунікативна компетентність) та "communicative competences" (комунікативні компетенції) при їх вживанні в рідній мові [1]. Відомо, що першу спробу вживати термін "communicative competence" зробив у середині 60-х років ХХ ст. американський лінгвіст Н. Хомський. Ця спроба, як підкреслює Кр. Брумфіт, була пов'язана із введенням Н. Хомським поняття "linguistic competence" ("лінгвістична

компетентність") і визначенням ним різниці між компетентністю і мовленнєвою дією як між "знанням мови мовцем/слухачем" і "фактичним використанням мови у конкретних ситуаціях" [2, с. 47].

Суттєвим чинником у формуванні тогочасного термінологічного значення стало те, що англomовне слово "competence" мало на етапі утворення відповідного терміна граматичну позначку іменника, що вживається тільки в однині, відносилось до збірних іменників і, відповідно, позначало абстрактне поняття (компетентність), що не могло мати форму множини (наприклад, "компетентності"). З часом відбулося поступове виділення в інтегруючому понятті "комунікативна компетентність" окремих параметрів для опису мовних ресурсів, механізмів, норм та правил комунікативної діяльності, котрі уможливили появу форми множини цього терміна і викликали до життя словосполучення типу "лінгвістичні компетенції", "дискурсивна компетенція", "стратегічна компетенція" тощо. У сучасних Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти знаходимо вже англomовний термін "competences", що набув форми множини, став злічуваним іменником і втратив значення збірності [1, с. 162]. Це нове значення закріплене в одному з останніх видань Словника сучасної англійської мови видавництва Лонгман (Longman Dictionary of Contemporary English, 2005), і тлумачиться воно у формі множини як "уміння, необхідне для виконання певної роботи".

Таким чином, обираючи загальноєвропейський напрям розвитку змісту іншомовної освіти, важливо дотримуватися понятійної і термінологічної відповідності у вживанні термінів. А чітке розведення понять "компетентність" та "компетенція" принципово важливе для розуміння кінцевої мети навчання іноземної мови: чи ми лише розвиваємо певні іншомовні знання і вміння (компетенції), чи вчимо практично використовувати ці знання і вміння у процесі міжкультурної комунікації (формуємо компетентність). Тому ми вважаємо за доречне користуватися терміном "компетенція/компетенції" для позначення певного набору знань і вмінь, необхідних для здійснення спілкування, а терміном "компетентність" позначати здатності застосовувати ці знання і вміння під час комунікації.

Література

1. Мисечко О. Є. Підготовка майбутніх учителів іноземної мови до здійснення компетентнісного підходу в навчальному процесі / О. Є. Мисечко // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія. – Зб. статей: Вип. 11. Ч. 2. – Ялта: РВВ КГУ, 2006. – С. 158–165.
2. Brumfit Ch. Individual Freedom in Language Teaching. – Oxford University Press, 2001. – 207 p.